

Raadsvoorstel

(GEAMENDEERD)

Onderwerp	Nieuwe bestuursovereenkomst opvang AZC Schepersmaat Assen
Kenmerk	40269-2025
Datum verzending	dinsdag 20 mei 2025
Besluitvormende raad	donderdag 19 juni 2025
Consulterende raad	donderdag 5 juni 2025
Namens	het college van burgemeester en wethouders van gemeente Assen de heer M.L.J. Out, burgemeester de heer T. Dijkstra, secretaris

1 Beslispunten

- 1.1 Kennis te nemen van het verslag van het participatietraject met betrekking tot het AZC, de reactie van het college daarop en de gespreksverslagen (bijlage 1);
- 1.2 Op basis van de gevoerde participatie het college opdracht te geven een nieuwe bestuursovereenkomst met het COA op te stellen voor verlenging van het AZC aan de Schepersmaat 4 voor in eerste instantie 15 jaar voor maximaal 1000 bewoners;
- 1.3 In de nieuwe bestuursovereenkomst met het COA tenminste de volgende randvoorwaarden op te nemen:
 - De opvangplekken op het AZC aan de Schepersmaat voldoen minimaal aan de kwaliteit zoals deze is vastgesteld in het ruimtelijk functioneel programma van eisen (versie 3) 2020 van het COA (bijlage 2). Daarnaast maakt het college afspraken met het COA over een verdere verbetering van de kwaliteit;
 - Asielzoekers die niet aan elkaar verwant zijn verblijven met maximaal vier personen op één kamer;
 - Er verblijven gemiddeld minimaal 120 kinderen in de basisschoolleeftijd in de opvang, ten behoeve van basisschool De Feniks;
 - COA en de gemeente zorgen er gezamenlijk voor dat asielzoekers, ongeacht hun status, vanaf dag één in de opvang de mogelijkheid krijgen om te participeren, te integreren en zich persoonlijk te ontwikkelen;

- Het COA levert hier een financiële bijdrage aan indien de Spreidingswet wordt ingetrokken van minimaal de hoogte van de middelen uit de Spreidingswet en stelt een aantal ruimtes ter beschikking voor activiteiten en ontmoeting;
 - Het COA spant zich in om statushouders die op het AZC wonen zoveel mogelijk aan Assen te koppelen binnen de taakstelling;
 - Het college neemt in de bestuursovereenkomst met het COA op, dat het college deze eenzijdig kan ontbinden, indien het COA zich niet aan de gemaakte afspraken houdt of de opvang voor overmatige overlast en problematiek zorgt.
- 1.4 Bij akkoord van de raad aanvullend beleid te ontwikkelen gericht op participatie en integratie en de zorgpunten uit de directe omgeving op te pakken;
 - 1.5 De financiële vergoeding in het kader van de Spreidingswet in te zetten om de activiteiten gericht op participatie en integratie in te vullen;
 - 1.6 Iedere vijf jaar het beeld van het AZC te actualiseren, de uitkomsten daarvan te delen met de raad en het COA en hier passende maatregelen op te nemen;
 - 1.7 Het pand aan de Schepersmaat 4 niet zelf aan te kopen;
 - 1.8 De opvang in de Expohal per 1 januari 2026 definitief te beëindigen.

2 Inleiding

Sinds 20 april 2016 vangt het COA asielzoekers op in het asielzoekerscentrum aan de Schepersmaat 4. De bestuursovereenkomst tussen de gemeente en het COA loopt tot 1 april 2026. In het bestuursakkoord 2022-2026 'Dichtbij en daadkrachtig' heeft het college aangegeven open te staan voor een structurele plaats voor een AZC in Assen.

Als eerste stap in dit proces, heeft het college op 12 december 2024 een rondetafelgesprek georganiseerd. Het college heeft met de raad gesproken over de inzet om het AZC aan de Schepersmaat te continueren, met het aantal van 1000 opvangplekken.

De raad heeft het college enkele aandachtspunten meegegeven: het AZC permanent maken of verlengen voor een bepaalde periode, eventuele andere locaties onderzoeken, het aantal opvangplekken op het AZC en de kwaliteit van de opvang. Ook heeft de raad gevraagd of het wellicht een optie is dat de gemeente het pand koopt. Tot slot heeft de raad het college geadviseerd een participatietraject te starten om inwoners te betrekken bij het proces.

Op 12 februari 2025 heeft het college de raad schriftelijk geïnformeerd over de opzet van het participatietraject. Dit traject is inmiddels afgerond.

3 Beoogd effect

Het leveren van een substantiële bijdrage aan de opvang van asielzoekers in Nederland.

4 Argumenten

- 4.1 *De actuele situatie zorgt voor een nieuwe afweging en een nieuw besluit*
Bij de opening van het AZC in 2016, heeft het college gezegd dat er vijf jaar lang asielzoekers zouden worden opgevangen aan de Schepersmaat. De opvang kon met nog eens vijf jaar verlengd worden. Deze periode komt overeen met de looptijd van de huidige

bestuursovereenkomst tussen COA en de gemeente. Deze bestuursovereenkomst was aangegaan voor 10 jaar en loopt tot 1 april 2026. Dit staat ook vermeld in de brief die het college in februari 2016 naar inwoners heeft gestuurd. Er moet nu een nieuwe overeenkomst afgesloten worden.

Voor dezelfde periode is een tijdelijke omgevingsvergunning afgegeven, die niet verlengd kan worden. De eigenaar van het pand moet hiervoor een permanente vergunning aanvragen via een buitenplanse omgevingsactiviteit (BOPA). Deze aanvraag is nog niet gedaan.

4.2 *Participatietraject en onderzoek draagvlak universiteit van Amsterdam*

Het college is zich ervan bewust dat asielopvang een onderwerp is, waar inwoners verschillend over denken. Ieder besluit zal op voor- en tegenstanders kunnen rekenen.

In januari 2025 hebben negentig tweedejaarsstudenten Sociale Geografie en Planologie in opdracht van het COA onderzoek gedaan naar de opvang van asielzoekers in Assen. Zij hebben 456 vragenlijsten afgenomen onder inwoners van Assen en 63 aanvullende interviews.

Uit de resultaten van het surveyonderzoek blijkt dat de meeste respondenten positief zijn of geen uitgesproken mening hebben over het AZC en de aanwezigheid van asielzoekers.

Een ruime meerderheid (59%) van de respondenten geeft aan dat het een goede keuze was het AZC aan de Schepersmaat te vestigen. Eén op tien respondenten (11%) is het hier niet mee eens. De overige respondenten staan hier neutraal tegenover (15%) of weten niet of het een goede keuze was (16%). Een kwart (25%) vindt dat de aanwezigheid van het AZC de sfeer in de gemeente in negatieve zin heeft veranderd. Driekwart van de respondenten (77%) heeft nog nooit overlast ervaren van het AZC (zie bijlage 3).

Het college concludeert op basis van dit onderzoek en het participatietraject, dat er voldoende draagvlak is voor het opvangen van asielzoekers in Assen.

4.3 *Het verlengen van het AZC voor in ieder geval vijftien jaar scheidt duidelijkheid voor inwoners en biedt (ontwikkel-) mogelijkheden voor het COA*

Met het afsluiten van een bestuursovereenkomst voor vijftien jaar, scheidt het college duidelijkheid voor de inwoners. Voor het COA is de exploitatieduur van invloed op de mogelijkheden voor investeringen. Over het algemeen geldt dat hoe langer de periode van samenwerking tussen COA en de gemeente is, des te meer ruimte het COA heeft om investeringen te doen. Het huidige pand moet worden verduurzaamd. Ook is een aantal installaties aan vervanging toe. COA schat in dat de terugverdientijd van deze investeringen minimaal vijftien jaar is. Bij vijf jaar verlengen worden alleen de noodzakelijke investeringen in installaties uitgevoerd (afhankelijke van de medewerking van de verhuurder). Bij een verlenging van vijftien jaar kan het COA investeren in de leefbaarheid op locatie door de omstandigheden te verbeteren in en om het gebouw heen. Ook kan het COA dan het gebouw verduurzamen. Bij een verlenging van dertig jaar of langer kan het COA nog uitgebreider investeren. Dit komt de kwaliteit van de opvang ten goede. Het verbeteren van de kwaliteit van de opvang is een belangrijke voorwaarde voor het verlengen van de opvang.

Na vijftien jaar is het mogelijk de asielopvang te verlengen. De gemeente gaat dan met het COA in gesprek over het verlengen dan wel opstellen van een nieuwe bestuursovereenkomst met betrekking tot het AZC.

4.4 *Er zijn geen geschikte andere locaties beschikbaar*

Het college heeft een quickscan uit laten voeren naar mogelijke andere locaties voor het AZC. Hierbij heeft het college rekening gehouden met het benodigde aantal vierkante meters voor 360 tot 1000 opvangplekken, de bereikbaarheid van voorzieningen in de omgeving van het pand en of het pand te huur is of op korte termijn te huur komt.

Er is één pand gevonden dat voldoet aan de eisen en momenteel te huur staat. Het is een bedrijfspand (hal met kantoorruimte) aan de Dr. A.F. Philipsweg 41, die nog niet geschikt is voor de opvang van asielzoekers. Het pand heeft een totale oppervlakte van 8.170 m², wat betekent dat er volgens de norm van het COA ruim 400 opvangplekken gerealiseerd zouden kunnen worden. Deze plek vraagt om een ingrijpende verbouwing en er kunnen minder geschikte leefomstandigheden gecreëerd worden dan op de huidige locatie.

Voor het college is dit pand geen optie. Het COA heeft daarnaast te maken met de doorlooptijd van een nieuw te ontwikkelen locatie. Deze is afhankelijk van een aantal zaken, zoals de opvangcapaciteit, de staat van het gebouw, het vergunningentraject, de bestuurlijke complexiteit en de bouwtijd. Dit kan verschillen van enkele maanden tot enkele jaren. Verder kunnen in het pand fors minder opvangplekken gerealiseerd worden dan het aantal van 1000.

Het pand aan de Schepersmaat 2 (NAM hoofdkantoor) komt naar verwachting in 2027 of 2028 beschikbaar. Dit heeft veel meer m² aan oppervlakte dan de huidige locatie. Wat het college betreft is het echter geen optie om de opvang te verplaatsen of uit te breiden naar dit pand. Het pand is veel te groot en de gemeente wil dit beschikbaar houden voor andere economische ontwikkelingen.

Het college is van mening dat een nieuwbouwlocatie geen optie is voor een AZC. De bouwlocaties binnen de gemeente (bedrijventerreinen en woningbouwlocaties) zijn beperkt. Wat het college betreft is het huidige pand geschikt. Er is geen andere invulling voor dit pand en de gemeente heeft hier ook geen andere wensen voor.

4.5 *De gemeente houdt regie op de opvang door het opnemen van ontbindende voorwaarden in de bestuursovereenkomst*

Het college is van mening dat het AZC op de huidige locatie, mits het COA voldoet aan bovengenoemde voorwaarden, verlengd kan worden. Het college neemt in de nieuwe bestuursovereenkomst met het COA onder andere op, dat deze eenzijdig ontbonden kan worden, indien het COA zich niet aan de gemaakte afspraken houdt of de opvang voor overmatige overlast en problematiek zorgt. Op deze manier houdt de gemeente regie op de opvang. De gemeente kan met de ontbindende voorwaarden immers op ieder willekeurig moment, met inachtneming van een opzegtermijn, de opvang beëindigen.

4.6 *Het aantal van 1000 asielzoekers is beheersbaar*

Het college is van mening dat het AZC in de huidige situatie goed functioneert. Het aantal van 1000 opvangplekken is beheersbaar gebleken voor een gemeente met de omvang en voorzieningen die Assen heeft. De afgelopen jaren zijn er relatief weinig incidenten geweest op het AZC of elders in de stad, die direct terug te leiden zijn naar asielzoekers op het AZC. De informatie van de politie bevestigt dit beeld (zie bijlage 4). Gemeente, politie en COA werken samen en zetten actief in op de aanpak van overlastgevers.

In de directe omgeving wordt overlast ervaren en zijn er klachten. Het college concludeert dat er geen sprake is van dermate aantasting van het woongenot, dat dit een ander besluit rechtvaardigt. De gemeente probeert waar mogelijk de overlast terug te dringen.

Met het COA zijn in 2023 aanvullende afspraken gemaakt over onder andere het overplaatsen van overlastgevers naar een andere locatie. Sinds maart 2024 zet het COA beveiligers van SBN in, die verschillende culturele achtergronden hebben en verschillende

talen spreken. Deze beveiligers gaan met asielzoekers en inwoners in gesprek, om eventuele problemen vroegtijdig te signaleren. Deze beveiligers staan in contact met de gemeente en de politie.

De opvang in de Expohal eindigt op 31 december 2025. De tijdelijke gemeentelijke opvang aan de Graswijk is sinds eind 2024 gesloten. Dat betekent dat er vanaf januari 2026 nog 1000 opvangplekken voor asielzoekers zijn in Assen.

4.7 *De aantallen van de Spreidingswet zijn achterhaald*

De huidige (politieke) situatie ten aanzien van asiel is complex en dynamisch. Er is sprake van onvoldoende reguliere opvangcapaciteit voor de asielzoekers die al in Nederland zijn. Dit heeft te maken met het aantal statushouders dat op de AZC's woont en niet door kan stromen naar reguliere huisvesting. Het COA is daarom uitgeweken naar dure en kwalitatief vaak ontoereikende noodopvang. Het feit dat het kabinet aangekondigd heeft de Spreidingswet in te willen trekken, draagt niet bij aan het creëren van voldoende opvangplaatsen.

Het aantal van 360 opvangplekken dat Assen volgens de capaciteitsraming van 1 februari 2024 moet realiseren, is achterhaald. Het aantal opvangplekken dat de komende jaren nodig is, loopt op. Vanuit dit oogpunt is het verstandig om niet strikt vast te houden aan het aantal van 360 opvangplekken, maar om te werken met een marge. Indien het rijk gemeenten verzoekt om meer opvangplekken beschikbaar te stellen, hoeft het college niet op zoek naar tijdelijke opvangplekken op noodopvanglocaties. Dit is beter voor de asielzoekers en het zorgt voor duidelijkheid bij de inwoners en in de eigen organisatie.

Indien de Spreidingswet niet ingetrokken wordt, wordt de capaciteitsraming iedere twee jaar opnieuw vastgesteld. Ook vanuit dit oogpunt is het verstandig met een marge te werken, om niet om de twee jaar op zoek te moeten naar extra opvangplekken.

De inzet van het college om het AZC te verlengen staat los van de landelijke politieke discussie over de Spreidingswet. Voordat de Spreidingswet in werking trad, had het college al in het bestuursakkoord opgenomen open te staan voor een permanent AZC in Assen.

4.8 *De gemeente neemt haar verantwoordelijkheid in de opvangcrisis*

Het college is van mening dat de gemeente een verantwoordelijkheid heeft in de huidige opvangcrisis. Er zijn meer opvangplekken in Nederland nodig. Dure en kwalitatief ontoereikende noodopvang moet beëindigd worden. Bij een aantal gemeenten is weerstand om structurele opvangplaatsen te realiseren. Met name omdat het kabinet onvoldoende regie neemt op het opvangvraagstuk. Vanuit humanitair oogpunt wil het college een substantiële bijdrage leveren aan de asielopvang. Wat het college betreft is de huidige locatie geschikt en functioneert het AZC goed. Er zijn relatief weinig incidenten geweest. De opvang aan de Schepersmaat heeft de laatste jaren niet voor overmatige overlast of politie-inzet gezorgd.

4.9 *Door grotere aantallen is de opvang beter beheersbaar en is er meer ruimte voor voorzieningen en kwaliteit*

Een grote locatie is voor het COA beter hanteerbaar en beheersbaar dan een kleine locatie of meerdere kleine locaties, verspreid over de gemeente. Als er meer asielzoekers worden

opgevangen, kunnen dezelfde faciliteiten door meer mensen worden gebruikt. Ook kan de begeleiding effectiever ingezet worden. Dit leidt tot lagere kosten per asielzoeker per dag.

Om de opvang betaalbaar te houden, kan het COA grote, lange termijn investeringen alleen doen, als er voldoende asielzoekers op een locatie wonen. Ook de (omvang van de) diensten die het COA en partners (zoals school en zorg) kunnen leveren, zijn afhankelijk van het aantal bewoners. Indien het COA minder asielzoekers opvangt, ontvangt het COA minder inkomsten, terwijl de exploitatielasten gelijk blijven. Dit heeft ook gevolgen voor de kwaliteit van de locatie en het aanbod aan activiteiten.

Het college is geen voorstander van het opleggen van een doelgroepenbeperking voor het AZC. Het college richt zich liever op het maken van afspraken met politie en COA over de aanpak van overlastgevers dan aan de voorkant groepen uit te sluiten. Indien alle gemeenten dit doen en bij voorkeur alleen gezinnen op willen vangen, blijft er een grote groep alleenstaanden over, waar geen onderdak voor is. Het college neemt wel in de bestuursovereenkomst op, dat het COA verantwoordelijk is om ervoor te zorgen dat er voldoende gezinnen met kinderen (gemiddeld minimaal 120 in de basisschoolleeftijd) opgevangen worden op het AZC, om de basisschool te behouden.

4.10 *Als er minder asielzoekers opgevangen worden, komt het bestaan van de school mogelijk ter discussie*

Op dit moment zitten er 120 kinderen op basisschool De Feniks. Omdat de school naast de opvanglocatie ligt, zijn de reisbewegingen voor de kinderen beperkt en is de ouderbetrokkenheid optimaal. De school heeft kleinere klassen (gemiddeld 10 tot 15 leerlingen per groep), veel kennis van de doelgroep en een goed zorgnetwerk. Hierdoor worden eventuele problemen snel gesignaleerd en kan de juiste hulp worden geboden. Dit zorgt voor een veilige start voor deze kwetsbare doelgroep.

Vanuit sociaal-emotioneel oogpunt is het niet wenselijk om jonge kinderen van een ander AZC dagelijks alleen in een taxi naar de school te laten reizen. Het contact met de ouders van deze kinderen is beperkt, terwijl het contact met school juist een belangrijk onderdeel is van integratie.

Indien de school wordt opgeheven, is er minder zorg en expertise voor individuele kinderen. Ook is er minder ruimte voor het ontwikkelen van de expertiserol op het gebied van nieuwkomersonderwijs. Deze expertiserol wordt ook aan andere scholen aangeboden. Voor de kinderen moet een plek gezocht worden op één van de andere basisscholen in Assen. Dit zorgt voor een hogere druk op die scholen, waardoor de kwaliteit van het onderwijs aan de kinderen en het reguliere onderwijs in het geding kan komen.

4.11 *Verbeteren van de kwaliteit van de opvang, participatie en integratie en de leefomgeving*

Zowel voor- als tegenstanders van een verlenging van het AZC hebben zorgen geuit over de leefomstandigheden op het AZC zelf, de dagbesteding voor asielzoekers, de mate van participatie en integratie van asielzoekers en de leefomgeving rondom het AZC. In vrijwel alle gesprekken zijn constructieve suggesties en oplossingen aangedragen om dit te verbeteren. Dit creëert een groot draagvlak voor het opnemen van een aantal randvoorwaarden in de nieuwe bestuursovereenkomst met het COA. Vanuit de kaderstellende rol van de raad legt het college deze randvoorwaarden als beslistpunt voor. In de wetenschap dat het schuurt met het kabinetsbeleid en in sommige opzichten zelfs haaks staat op het beleid van de minister van Asiel & Migratie, is het college van opvatting dat voortzetting van het AZC in Assen alleen mogelijk is als aan de volgende minimale voorwaarden wordt voldaan:

1. Kwaliteit van de opvang:

Het COA garandeert dat de opvangplekken op het AZC aan de Schepersmaat minimaal voldoen aan de kwaliteit zoals deze is vastgesteld in het ruimtelijk functioneel programma van eisen (versie 3) 2020. Eenzijdig besluiten tot versoering van de opvang is niet mogelijk. Asielzoekers die niet aan elkaar verwant zijn verblijven met maximaal vier personen op één kamer. Ook als dit betekent dat het maximale aantal van 1000 asielzoekers op de locatie hierdoor daalt.

2. Aantal kinderen:

Het AZC is een regulier AZC, voor maximaal 1000 asielzoekers. Het COA garandeert dat er gemiddeld minimaal 120 kinderen in de basisschoolleeftijd in de opvang verblijven, zodat de basisschool behouden blijft (zie ook 4.10).

3. Participatie en integratie:

COA en de gemeente zorgen er gezamenlijk voor dat asielzoekers, ongeacht hun status, vanaf dag één in de opvang de mogelijkheid krijgen om te participeren, te integreren en zich persoonlijk te ontwikkelen. Hiertoe ontwikkelen COA en de gemeente, in samenwerking met externe partijen, een participatieaanbod dat aansluit bij de behoefte van de asielzoekers.

Het COA werkt mee aan een activiteiten aanbod dat aansluit bij zowel de behoefte van de asielzoekers als bij de behoefte van inwoners. Dit activiteiten aanbod wordt door het COA toegankelijk gemaakt voor zowel asielzoekers als inwoners. COA stelt hiervoor op het AZC een ruimte beschikbaar aan organisaties die vrijwilligerswerk doen op het AZC. Daarnaast stelt het COA een ruimte beschikbaar voor de realisatie van een ontmoetingsplek tussen asielzoekers en inwoners. Ook stelt het COA een ruimte beschikbaar voor sociale ondernemers die activiteiten organiseren gericht op ontmoeting tussen asielzoekers en inwoners (zie bijvoorbeeld <https://abeautifulmess.nl>). Hierbovenop faciliteert en bekostigt het COA de job office op het AZC.

De gemeente voert de regie op dit proces van participatie en integratie, met als doel om asielzoekers zo snel mogelijk mee te laten doen in de samenleving en een doorlopende lijn te borgen op dit proces van integratie tot aan de huisvesting in Assen en de inburgering.

4. Statushouders en huisvesting:

Ieder half jaar krijgen gemeenten vanuit het rijk een taakstelling opgelegd. Dit is het aantal statushouders dat een gemeente dat half jaar moet huisvesten. Deze taakstelling wordt bepaald op basis van het inwoneraantal van de gemeente en staat los van het aantal opvangplekken dat een gemeente heeft. De gemeente is verplicht om deze statushouders te huisvesten. Het COA bepaalt welke statushouder aan welke gemeente wordt gekoppeld.

Het COA spant zich in om statushouders die op het AZC wonen zoveel mogelijk aan Assen te koppelen binnen de taakstelling. Statushouders die werken in Assen of omgeving, worden in ieder geval aan Assen gekoppeld. Werk zorgt voor een snellere integratie en een werkende statushouder is minder afhankelijk van uitkeringen en draagt bij aan een positief beeld van nieuwkomers.

4.12 *Het college wil de financiële bijdrage voor het AZC inzetten voor verbeteringen*

Het college is bereid om (een deel van) de reguliere middelen uit het Faciliteitenbesluit en de middelen van de Spreidingswet in te zetten voor het opzetten en uitvoeren van de activiteiten gericht op participatie en integratie en voor de buurt. Het college maakt financiële afspraken met het COA voor minimaal de hoogte van de middelen uit de Spreidingswet voor deze activiteiten voor de duur van de opvang, mocht het rijk de Spreidingswet intrekken.

4.13 *De gemeente houdt regie op de opvang met de bestuursovereenkomst*

Het college is niet voornemens om het pand aan te kopen. Het college is zich ervan bewust dat het vertrouwen in het COA over het geheel genomen niet groot is. Vanuit de gedachte om regie te houden op de opvang, is het idee geopperd dat de gemeente het pand aan de Schepersmaat aan zou kunnen kopen.

Het college is van mening dat koop van het pand geen grip op de opvang oplevert. De gemeente kan de opvang niet sluiten, als er elders geen plek is voor de asielzoekers, ook niet als het pand in eigendom is. De gemeente houdt grip op de opvang, door het opnemen van een aantal ontbindende voorwaarden in de bestuursovereenkomst.

De regie op de opvang is volgens het college juist groter als de gemeente geen eigenaar is van het pand. Het COA kan immers zonder bestuursovereenkomst met de gemeente geen opvanglocatie exploiteren, los van eigenaarschap van het pand. Als de gemeente eigenaar zou zijn van het pand, heeft ontbinding van de bestuursovereenkomst tot gevolg dat het risico voor het verhuren van het vastgoed per direct bij de gemeente komt te liggen.

De regie is ook niet groter als de gemeente de opvang zelf zou organiseren. Het organiseren van asielopvang vereist aanzienlijke financiële middelen en infrastructuur. Het COA heeft gespecialiseerde kennis en ervaring in het beheren van asielopvang en kan door zijn schaalgrootte efficiënter werken en kosten besparen. Het is belangrijk dat de opvang van asielzoekers consistent en goed gecoördineerd is. Het COA kan dit op nationaal niveau beter waarborgen dan individuele gemeenten. Daarnaast brengt het organiseren van asielopvang veel administratieve en ook juridische verplichtingen met zich mee, waar de gemeente niet toe uitgerust is.

Het college is er niet op tegen dat het COA het pand koopt. Het COA en het Rijk hebben afgesproken dat er altijd 41.000 opvangplekken zijn als vaste basis, ook als de asielstroom daalt. Dit zorgt voor meer stabiliteit en kwaliteit. Het COA wil bij voorkeur het pand aan de Schepersmaat kopen van de huidige commerciële verhuurder. Dan is het COA niet langer afhankelijk van de verhuurder om de investeringen te doen, de kwaliteit van de investeringen en het moment waarop deze gedaan worden.

Ook wanneer het COA het pand koopt, houdt de gemeente regie op de opvang. Het COA kan immers, zoals hierboven beschreven, zonder bestuursovereenkomst met de gemeente geen opvanglocatie exploiteren.

4.14 *Aankoop door de gemeente past niet binnen de door de raad vastgestelde kaders*

In de Vastgoednota 2020 staat beschreven hoe de gemeente omgaat met vastgoed en voor welke partijen de gemeente vastgoed beschikbaar stelt. Verworven panden zijn nodig voor het uitvoeren van de wettelijke taken en het realiseren van beleidsdoelstellingen van de gemeente op het gebied van welzijn, cultuur, sport, onderwijs, recreatie en parkeren. De gemeente heeft niet in haar wettelijke taken om de huisvesting van asielzoekers te organiseren. Deze taak behoort het COA toe. Daarnaast is het voor het COA niet noodzakelijk dat de gemeente het pand aankoopt. Het COA kan het pand van de particuliere eigenaar blijven huren of eventueel kopen.

Wanneer de gemeente het pand koopt, moet ook voldaan worden aan het door de gemeenteraad vastgestelde Masterplan Klimaatneutraal Gemeentelijke Vastgoed 2040. Gezien het bouwjaar (1966), de geometrie van het gebouw en naar alle waarschijnlijkheid de benodigde onderhoudsactiviteiten zoals het vervangen van de installaties, is de

verwachting dat de investeringen voor dit gebouw meer dan gemiddeld zijn om te verduurzamen.

5 Kanttekeningen

5.1 *Niet alle inwoners staan achter een verlenging van het AZC aan de Schepersmaat met 1000 opvangplekken*

Het college is zich hiervan bewust: de zorgpunten en ervaren overlast zijn uitgebreid aan bod gekomen tijdens de keukentafelgesprekken. Indien de raad akkoord gaat met de verlenging van het AZC ontwikkelt de gemeente aanvullende beleid gericht op participatie en integratie. De gemeente pakt ook de zorgpunten uit de directe omgeving op.

Inwoners hebben zorgen geuit over de regie van de gemeente op de opvang. Zoals eerder aangegeven, maakt het college hierover een aantal afspraken met het COA. Zo neemt het college in de bestuursovereenkomst op, dat deze eenzijdig ontbonden kan worden, als het COA zich niet aan de gemaakte afspraken houdt. Ook maakt het college afspraken met het COA over de minimale voorwaarden voor de verlenging en over de aanpak van overlastgevers. Daarnaast werkt de gemeente samen met het COA om een aantal verbeteringen door te voeren.

5.2 *Het is nog niet bekend of het COA het pand blijft huren of gaat kopen*

Indien het voor de gemeente geen optie is om het pand aan te kopen, blijft het langer onduidelijk of het COA het pand blijft huren of gaat kopen. Een aantal inwoners heeft zorgen geuit over eventuele koop door het COA. Dit in relatie tot regie op de opvang. Het college heeft geen voorkeur voor koop door het COA of langer huren. Wat het college betreft is dit een zaak voor het COA en de eigenaar van het pand. Ook als het COA het pand koopt, is het college van mening dat er voldoende grip is op de opvang. Dit wordt namelijk, zoals al beschreven, geborgd in de bestuursovereenkomst en staat los van het eigenaarschap van het pand.

6 Kosten, baten en dekking

Behalve de personele inzet, zijn er voor de gemeente geen kosten verbonden aan het verlengen van de opvang. Er is wel een tweetal baten:

1. Voor asielzoekers die op het AZC aan de Schepersmaat wonen en niet ingeschreven staan in de BRP, ontvangt de gemeente jaarlijks een bedrag (het Faciliteitenbesluit). Het gaat gemiddeld om een bedrag tussen de € 200.000 en € 450.000.
2. Indien het AZC met 1000 opvangplekken verlengd wordt voor 3 jaar of langer, verwacht het college voor deze cyclus van de Spreidingswet een bedrag van € 1.280.000 (€ 640.000 per jaar). Het college is voornemens om de inzet op vroegtijdige participatie en integratie en het doorvoeren van verbeteringen in de directe omgeving te dekken uit deze middelen.

Het college maakt daarnaast separate afspraken met het COA over de financiering van deze activiteiten indien de Spreidingswet wordt ingetrokken.

7 Communicatie, participatie

Het college heeft een uitgebreid participatietraject uitgevoerd om met inwoners en bedrijven te spreken over het AZC. Met ongeveer 200 inwoners zijn in totaal 50 keukentafelgesprekken gevoerd. Het college heeft de gesprekken gevoerd om ervaringen, aandachtspunten en suggesties van

inwoners te verzamelen ten aanzien van de inzet van het college om het AZC aan de Schepersmaat te verlengen.

Veel inwoners hebben aangegeven positief te staan tegenover het opvangen van asielzoekers in Assen, tegelijkertijd is er een aanzienlijke groep die verschillende zorgen heeft geuit of expliciet tegen het opvangen van asielzoekers is. Veel inwoners hebben suggesties gedaan hoe de huidige situatie te verbeteren. Het college gaat hiermee aan de slag. Een uitgebreid participatieverslag, de reactie van het college en een lijst met actiepunten staan in bijlage 1.

8 Inclusie

Het voorstel om het AZC te verlengen richt zich niet specifiek op mensen met een beperking. Echter draagt het wel bij aan een inclusieve samenleving, waarbij het college inzet op participatie van en wederzijdse integratie tussen asielzoekers en inwoners.

Het COA beschouwt LHBTIQ+ asielzoekers als een kwetsbare doelgroep en heeft extra aandacht voor hun welzijn. Op het AZC aan de Schepersmaat werken drie LHBTIQ+ aandachtsfunctionarissen. Zij kijken bij de plaatsing van de asielzoekers wat de behoefte is, organiseren regelmatig LHBTIQ+ bijeenkomsten op het AZC en ondersteunen de asielzoekers die een bijeenkomst bij willen wonen van het COC. Gemiddeld geven 10-15 asielzoekers die op het AZC wonen bij het COA aan dat ze tot de doelgroep behoren.

9 Vervolg

Als de raad akkoord gaat met bovengenoemde beslispunten, worden de volgende stappen gezet:

1. Het college bespreekt de minimale voorwaarden voor het verlengen van de opvang met het COA;
2. Het college stelt, indien het COA akkoord gaat met de minimale voorwaarden, in overleg met het COA de bestuursovereenkomst en aanvullende werkafspraken op;
3. Het college pakt samen met het COA de actiepunten op;
4. Het college ontwikkelt samen met het COA een plan voor de inzet op participatie en integratie en voert verbeteringen door in de directe omgeving;
5. De eigenaar van het pand vraagt een permanente vergunning aan via een buitenplanse omgevingsactiviteit (BOPA).

10 Bijlagen

1. Verslag Participatietract AZC
2. COA Ruimtelijk Functioneel programma van eisen (versie 3) 2020
3. Resultaten leeronderzoek UvA 2025
4. Brief politie

De raad van de gemeente Assen,

Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 20 mei 2025

Besluit

- 1.1 Kennis te nemen van het verslag van het participatietraject met betrekking tot het AZC, de reactie van het college daarop en de gespreksverslagen (bijlage 1);
- 1.2 Op basis van de gevoerde participatie het college opdracht te geven een nieuwe bestuursovereenkomst met het COA op te stellen voor verlenging van het AZC aan de Schepersmaat 4 voor in eerste instantie 15 jaar voor maximaal 1000 bewoners;
- 1.3 In de nieuwe bestuursovereenkomst met het COA tenminste de volgende randvoorwaarden op te nemen:
 - De opvangplekken op het AZC aan de Schepersmaat voldoen minimaal aan de kwaliteit zoals deze is vastgesteld in het ruimtelijk functioneel programma van eisen (versie 3) 2020 van het COA (bijlage 2). Daarnaast maakt het college afspraken met het COA over een verdere verbetering van de kwaliteit;
 - Asielzoekers die niet aan elkaar verwant zijn verblijven met maximaal vier personen op één kamer;
 - Er verblijven gemiddeld minimaal 120 kinderen in de basisschoollleeftijd in de opvang, ten behoeve van basisschool De Feniks;
 - COA en de gemeente zorgen er gezamenlijk voor dat asielzoekers, ongeacht hun status, vanaf dag één in de opvang de mogelijkheid krijgen om te participeren, te integreren en zich persoonlijk te ontwikkelen;
 - Het COA levert hier een financiële bijdrage aan indien de Spreidingswet wordt ingetrokken van minimaal de hoogte van de middelen uit de Spreidingswet en stelt een aantal ruimtes ter beschikking voor activiteiten en ontmoeting;
 - Het COA spant zich in om statushouders die op het AZC wonen zoveel mogelijk aan Assen te koppelen binnen de taakstelling;
 - Het college neemt in de bestuursovereenkomst met het COA op, dat het college deze eenzijdig kan ontbinden, indien het COA zich niet aan de gemaakte afspraken houdt of de opvang voor overmatige overlast en problematiek zorgt.
 - Het COA realiseert afsluitbare rust/studeerruimtes met als uitgangspunt 1 ruimte per vijftig bewoners of een functioneel, gelijkwaardig alternatief
 - Gezinnen krijgen zo veel mogelijke een afsluitbare woon- en slaapruiimte om rust en dagritme voor kinderen te waarborgen. Met eigen toilet- en douchefaciliteiten en laagdrempelige begeleiding. Kinderen krijgen een eigen ruimte waarin ze zich terug kunnen trekken; (werkgroep Kind in AZC 2018, 2021 en 2024);

- Creëer een kindvriendelijke en veilige omgeving voor kinderen door bijvoorbeeld een vertrouwenspersoon voor kinderen en een medewerker verantwoordelijke voor kind welzijn aan te stellen;
 - COA en gemeente maken een concreet plan om bewoners, volwassenen en kinderen, van het AZC zelf structureel te betrekken bij evaluaties over leefkwaliteit en veiligheid op locatie;
 - De raad wordt jaarlijks geïnformeerd over de leefomstandigheden op het AZC, op basis van een rapportage waarin ook de ervaringen van bewoners, volwassenen en kinderen, zelf worden genomen;
 - Uitvoering te geven aan deze verbeterpunten en de actualisatie van het programma van eisen binnen een jaar na ingang van het nieuwe bestuursakkoord;
 - Deze verbeterpunten onderdeel te laten zijn van de vijfjaarlijkse evaluatie en beoordeling.
- 1.4 Bij akkoord van de raad aanvullend beleid te ontwikkelen gericht op participatie en integratie en de zorgpunten uit de directe omgeving op te pakken;
- Te beginnen met de afspraken die zijn gemaakt met de klankbordgroep op 26 mei 2025;
 - Hierover binnen een jaar na instemming van dit voorstel aan de raad te rapporteren;
 - Daarna actief en zichtbaar uitvoering te geven aan haalbare en breed gedragen ideeën die bewoners van de wijk aandragen;
 - De raad actief te informeren als afspraken gerealiseerd zijn;
 - De raad jaarlijks een update te geven over de gevoerde participatie, waarbij ook wordt toegelicht welke ideeën wel en niet zijn uitgevoerd.
- 1.5 De financiële vergoeding in het kader van de Spreidingswet in te zetten om de activiteiten gericht op participatie en integratie in te vullen;
- 1.6 Iedere vijf jaar het beeld van het AZC te actualiseren, de uitkomsten daarvan te delen met de raad en het COA en hier passende maatregelen op te nemen;
- 1.7 Het pand aan de Schepersmaat 4 niet zelf aan te kopen;
- 1.8 De opvang in de Expohal per 1 januari 2026 definitief te beëindigen.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van donderdag 19 juni 2025

De raad voornoemd,

Voorzitter: M.L.J. Out

Griffier: J. de Jonge